

Mbeti á Polo sù fœ azu Galate Tshatshu o'o

Asœeke koedœe mbeti á Polo sù fœ ayindœe Yisu 6a lœ ogo Galate. Tshe na lima ga zœ lœ bisha ana gene mbœerœ koemindœe Ɔtsho O'o. Ayuda œdœe angbi azu sœ lima koedji tœnce mbœerœ koefa ayindœe Yisu. Polo mi lima ndœe nœ fœ endje adœeke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba kolœ lœ awa nœ kœyindœerœ nœ ye ga ndœe Yisu Kristu. Kashe anga Ayuda li lima ga lœ Ikrizia yé œ ka ga pa o'o nœ kœwa gaza adœeke, œtœnce dá mbœerœ adœeke uzu wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Mbœerœ tœnce ataa, Polo sù mbeti fœ ayindœe Yisu mbœerœ koema adœeke Ndjaba papa ataa nene. Kœwa gaza á endje pa tœnce koedœe adœeke ishiri uzu sœ adja yerœ. Tshe pa fœ endje adœeke Ndjaba za lima Abrayamo á tshe dœe aba Ayuda tœ uzu ndjii, utshunœ adœeke endje wa she tœ gaza. Kolœ kœyindœerœ dá uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ kœembœerœ ndje adœeke soro uzu za yanga fœ Ndjaba.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo koedœe adja ayi avwa, œneke á tshe sœ koemindœe nœ koedœe adja o'o (1.1-10)
- Ndjaba dá ke Polo mbœerœ adœeke tshe dœe ayi avwa (1.11-24)
- Ɔtsho O'o pa adja o'o gade (2.1-21)
- Kolœ kœyindœerœ dá mbœerœ adœeke uzu she (3.1-4.31)

- Ayindœtœ azœ dœ anga azœ, yé œ katoenœ adœke Ɔtshɔ Ɔshiri kœyɔɔ soro azœ (5.1-6.10)
- Ndangba kœmi upu (6.11-18)

Abala

¹ Ɔmœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu, œ doédœ azu dá ke mœ kœdœ ayi avwa nene. Ɔ doédœ ndje uzu dá vwa mœ adœke mœ wuta ayi avwa nene. Kashe Yisu Kristu œdœ Aba dœ Ndjaba á tshe she she lœ akuzu asœmœ dá vwa mœ. ² Aaya kɔ á endje sœ dœ mœ kpœke te ga ndœ mœ yekane á 'a su mbetinœ asœke fœ Ikrizia lœ ogo Galate: ³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ pe Gbozu Yisu Kristu ma ɔtshɔ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e. ⁴ Kristu tshu lima lœ kumu ekperœ nœ azœ, tshe gbota azœ lœ ekperœ nœ tshapashɔnœ asœ, liaka œneke á Aba azœ dœ Ndjaba yi lima ndœ nœ adœke tshe mbœrœ. ⁵ Kaka tshe sœ dœ mokɔ ngbugu dœ ngbugu. Ame.

Ɔtshɔ O'o sœ kolœnœ bale

⁶ Mœ katœ ama mœ ti ɔsɔ kœwu adœke 'e fa tshangba 'e katsha gbɔ tsheneke á tshe e 'e lœ awa nœ ɔtshɔ lœsu nœ Kristu, mbœrœ kœkpa mangba anga tafo Ɔtshɔ O'o. ⁷ Anga tafo Ɔtshɔ O'o gugu nene, kashe anga azu dá sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e yé á sœ kœfa tshelœ Ɔtshɔ O'o nœ Kristu. ⁸ Kashe œdœ anga uzu bale, œdœ a'a, œdœ ndje anga andjelu á tshe kœto ba lafo, á kœmindœ anga Ɔtshɔ O'o á kœsœ kpi tœ œneke á 'a mi lima ndœ nœ fœ 'e, kaka Ndjaba darandœ ye. ⁹ 'A pa lima ndœ nœ utshunœ yé mœ kpa sœ kœpa tœnœ ngɔngɔ asœ adœke: Uzu á tshe kœpandœ Ɔtshɔ O'o á sœ kpi tœ œneke á 'e gbɔ lima, kaka Ndjaba darandœ

ye. ¹⁰ Yé atamœ 'e sœ kœgbe ngɔngɔ asœ adœke mœ sœ kœpara awa adœke azu yindœ mœ a? Bale nene, mœ sœ kœpara awa adœke mœ za yanga fœ Ndjaba. Œdœ mœ kœpara awa kœza yanga fœ azu, mœ kpa dœ ayi kœmbœrœ akwa nœ Kristu nene.

Mara á Polo te ayi avwa nœ Yisu

¹¹ Aaya mœ, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e adœke: Œtshɔ O'onœ á mœ mi lima ndœ nœ fœ 'e asœmœ toto lœ gbetshelœ nœ uzu nene. ¹² Gbambanœ nene, mœ gbɔgbɔ tshakane uzu nene, œ dœdœ ndje uzu dá yisœ nœ fœ mœ nene. Kashe Yisu Kristu dá ma lima fœ mœ.

¹³ 'E dji lima ndœ mara kœmbœrœtœ mœ lɔkɔ á mœ sœpe lima lœ awa akwa nœ Ayuda. Mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ Ikrizia nœ Ndjaba waa, yé mœ para lima dœ awa kɔ adœke œ ndi ye.

¹⁴ Mœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda dœ kœza ga tœ akwa, yé œ za lima tœ mœ ga tœ awa nœ aata azœ kœropa anga anga mœ kɔ á 'a gerœ dœ endje lœ ogo nœ azœ.

¹⁵ Kashe, lɔkɔ á Ndjaba wu lima dœ ɔtshɔnœ, tshe ke lima mœ katshatsha utshunœ adœke endje zu mœ, yé œ e lima mœ lœ ɔtshɔ lœsu nœ ye.

¹⁶ Tshe mbœrœ lima adœke mœ wusœ Gbolo nœ ye, yekane á kœyisœ Œtshɔ O'o nœ ye fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene. Ataa, mœ nana ga ndœ anga uzu kœyu she ndœ kœmi upu fœ mœ nene. ¹⁷ Mœ nana ndje lima ga lœ Yerusaleme ndœ kœwu endjeneke á endje dœ lima aayi avwa nœ Kristu utshunœ nene. Kashe mœ ro lima 6a lœ ogo Arabi, yeka manda nœ, á mœ kwatœ mœ ga lœ Damaseke. ¹⁸ Yé manda ungu votɔ, mœ na ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœgbɔtœ mœ dœ Petro.

Mœ lo 6a ndœ ye olo ndjokpa dœ mindu. ¹⁹ Mœ wuwu anga angbi ayi avwa bale nene, kashe kolœ Jake á tshe kœdœ aya Gbozu. ²⁰ Œeneke á mœ sœ kœsu fœ 'e asœke, mœ sœ kœpa adja utshu Ndjaba adœke œ dœdœ wala nene.

²¹ Manda nœ, mœ na 6a lœ ogo Siri dœ pe Silisi, ²² kashe endje wuwu lima sœ mœ 6a lœ Ikrizia nœ Kristu lœ ogo Yuda nene. ²³ Endje djidji lima kolœnœ adœke: «Œshe á tshe sœ lima kœmboerœ œrœ kanga fœ azœ, dá kpa tetœ kœyisœ œrœ ngœngœnœ asœ tœ upu nœ kœyindœrœnœ á tshe pa lima avwara adœke œne wo ye.» ²⁴ Yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba tœ upu nœ mœ.

2

Polo gbœtœ ye dœ anga aayi avwa nœ Yisu 6a lœ Yerusaleme

¹ Yé manda ungu ndjokpa dœ vana, 'a kpa kwatœ 'a dœ Barnabase ga lœ Yerusaleme; mœ za ndje lima Tito potœ mœ. ² Mœ kwa lima tœ mœ mbœrœ á Ndjaba ma lima tœ ye, á pa fœ mœ adœke mœ na ga zœ. 'A ngbœ6a lima tœ 'a kolœ dœ agbozu Ikrizia á œsœ endje li, á mœ pandœ œsœ Œtshœ O'onœ á mœ sœ kœmindœ nœ fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene fœ endje. Gbambanœ nene, mœ sœ dœ awa adœke akwa á mœ sœ kœmboerœ toœnœ œdœ pe œneke á mœ kpa mbœrœ sœsœ gbambanœ nene. ³ Kashe Tito, uzu Greke á 'a na tœ awanœ dœ she, endje shoshosho she adœke endje wa she tœ gaza nene. ⁴ Anga aayi kœna manda Yisu dœ wala yi lima ndœ nœ adœke endje wa she tœ gaza. Endje li lima yagele ga ugurutœ 'a mbœrœ kœwu mara á 'a wuta lœ awa akwa nœ

Ayuda, á ngbətœ 'a bale dœ Yisu Kristu ascœmœ. Endje para awa adœke œne kpa gi 'a ga lœ œrœ kanga nœ awa akwa nœ Ayudancœ. ⁵ 'A vvara tœ 'a kara koedji azuncœ ascœmœ, mbœrœ 'a yi lima ndœ kœgbəndœ adjapu nœ Ɔtshə O'o ugurutœ 'e.

⁶ Kashe agbɔ agbozunœ á œsœ endje li ascœmœ, œdœ mara á endje lœ dœ tœncœ wuwu mœ nene. Gbambancœ nene, utshu Ndjaba, azu kɔ sœ awa bale. Endje papa anga o'o kpi ga pa œeneke á mœ pa nene. ⁷ Kashe endje wu adœke Ndjaba za akwa kœyisœ Ɔtshə O'o fœ angbi azu ga tshakane mœ ɓata á tshe za lima fœ Petro adœke tshe yisœ nœ fœ Ayuda. ⁸ Gbambancœ nene, Ndjaba á tshe mbœrœ lima akwa lœ Petro adœke tshe yisœ Ɔtshə O'o fœ Ayuda, dá mbœrœ ndje lœ mœ adœke mœ yisœ nœ fœ angbi azu. ⁹ Jake, Petro œdœ Yowane á azu nœ Kristu wu lima endje ɓata agbozu tshapa endje, endje yi lima ndœ nœ adœke Ndjaba dá za akwanœ asœke fœ mœ. Mbœrœ tœncœ atamœ, 'a ko lima tshelœ ama kane 'a dœ endje tœ kœma fœ azu adœke 'a ngbɔ lœma akwanœ asœke bale dœ endje. Atamœ, 'a yi lima ndœ nœ awa bale dœ endje adœke, 'a dœ Barnabase 'a na kœmindœ Ɔtshə O'o fœ angbi azu, yé endje na œnœ endje kœyisœ nœ fœ Ayuda. ¹⁰ Endje pa lima fœ 'a kolœncœ adœke 'a gbe dœ aayi oyo. Yé mœ za lima tœ mœ djigi ndœ kœmbœrœ tœncœ.

Polo gbagbara Petro ɓa lœ Atiɔshe

¹¹ Kashe lɔkɔ á Petro na ɓa lœ Atiɔshe, mœ gbagbara she tœ ala azu mbœrœ œrœ á tshe mbœrœ lima sœsœ dœ ɔtshəncœ nene. ¹² Yé utshuncœ adœke azu á Yakobo vwa endje na, tshe sœ lima

kœzi œrœ tœ œscœnce dœ angbi azu. Kashe manda kœyi kumu endje, tshe gitœ ye ugurutœ angbi azu œ kpa katœ kœzi œrœ awa bale dœ endje kparawa Ayuda. ¹³ Anga Ayuda mbœrœtœ endje ndje ɓata Petro, yé œ bili Barnabase á tshe te ndje ga lœ mara kœmbœrœ œrœ nœ endje. ¹⁴ Kashe lœkœ á mœ wu adœke endje sœsœ lima kœna ndjii lœ adja awa nœ Ɔtshœ O'o nene, mœ pa fœ Petro tœ ala azu kœkœ adœke: «Ɔbœ á ɓœ dœ Yuda, ɓœ sœsœ kœmbœrœtœ zœ ɓata Yuda nene, kashe ɓata angbi uzu. Bœ ka pa angbi azu adœke endje mbœrœtœ endje ɓata Ayuda kotoo?»

Ayuda dœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ

¹⁵ Azœ koedœ adja Ayuda tako, a doédœ angbi azu á ndje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ nene. ¹⁶ A wusœ nœ adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœlisœ awa akwa nœ Ayuda nene, kashe tshe wuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Azœ ndje awa bale, a yindœ Yisu Kristu mbœrœ a kœwuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ ga ndœ Kristu, kashe œ sœsœ mbœrœ kœlisœ awa akwa nene. Gbambanœ nene, lœ awa nœ kœlisœ awa akwa, uzu bale œ sœ ndjii nene. ¹⁷ Kashe, œdœ 'a kœpara awa kœte azu ndjii lœ Kristu, œ sœ ɓata 'a dœ ndje lima ekpe azu ɓata angbi azu. Atamœ, œ yindœ kœpa adœke Kristu dá sœ kœvwa azu ga lœ ama ekperœ a? Ɔ, œ sœsœ ataa bale nene. ¹⁸ Ɔdœ mœ kpa kœkwatœ mœ ndœ kœlisœ awa akwa á mœ vwaratœ mœ tœncœ, dá mœ sœ kœma dœ tœ mœ adœke œmœ koedœ ayi kœmbœrœ ekperœ. ¹⁹ Gbambanœ nene, tœ œmœ

nœ mœ, tœ upu á wu awa akwa, mœ sœ b̄ata uzu á tshe tshu ye. Awa akwanœ dá wo mœ, mbœrœ adœke mœ sœ dœ tafo soro á kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba. Endje kuru mœ ga pa kurushi awa bale dœ Kristu. ²⁰ Soro á mœ sœ dœ toenœ dœdœ tœ mœ nene, kashe Kristu dá sœ dœ soro lœ mœ. Gbambanœ nene, mbœrœ lœ soro nœ mœ nḡnḡo asœ lœ ɔk̄o, mœ sœ dœ toenœ lœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba á tshe yindœ mœ yé á tshu mbœrœ mœ. ²¹ Mœ yiyindœ nœ adœke ɔtsh̄o l̄osu nœ Ndjaba ga ndœ mœ sœ gbambanœ nene. Mbœrœ œdœ uzu kœsœ kœpara kœwuta ndjii lœ awa nœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa, œ yindœ kœpa adœke ádá kuzu nœ Kristu gugu nene.

3

Awa akwa too kœyindœrœ

¹ Uu, azu ogo Galate, œrœ sœ lœ kumu 'e a! Œdœ dá mbœrœ œrœ e'e a? Andaa mœ yi lima sœ mara kuzu á Yisu tshu pa kurushi dœ toenœ fœ 'e ngbi ye o! ² Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale: 'E gb̄o Ishiri nœ Ndjaba mbœrœ á 'e liscœ awa akwa nœ Ayuda a, too 'e gb̄o Ishiri nœ Ndjaba mbœrœ ɔtsh̄o O'o á 'e dji yé á yindœ nœ? ³ Kotoo, œrœ sœ lœ kumu 'e a? 'E te lima tœ koena mangba Kristu dœ gb̄gb̄o nœ ɔtsh̄o Ishiri yé nḡnḡo asœ, 'e yindœ kœwuta ga tœ nd̄nḡl̄nœ dœ gb̄gb̄o nœ 'e dœ tœ 'e a? ⁴ Atamœ, œneke k̄o á 'e wu sœ gbambanœ a? Œ li adœke œ sœ gbambanœ nene. ⁵ L̄ok̄o á Ndjaba sœ kœto Ishiri nœ ye fœ 'e yé á sœ kœmbœrœ afá ugurutoe 'e, tshe sœ kœmbœrœ toenœ mbœrœ á 'e sœ kœliscœ awa akwa a? Bale nene, tshe sœ kœmbœrœ toenœ mbœrœ á 'e dji ɔtsh̄o O'o yé á yindœ nœ.

⁶ 'E gbe dœ Abrayamo kane. Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé Ndjaba za she 6ata uzu á tshe sœ ndjii lœ kumu kœyindœrœ nœ ye.»

⁷ 'E wusœ nœ ngɔngɔ asœke adœke ayindœ Yisu kœdœ adja agbolo nœ Abrayamo. ⁸ Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba utshunœ adœke, Ndjaba œ fa bala angbi azu tœ azu á endje sœ ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ endje. Ndjaba pa lima ndœ ɔtshɔ o'onœ asœ utshunœ fœ Abrayamo adœke: «Mœ to kane mœ ga pa azu tshapashɔnœ asœke kɔ lœ awa nœ zœ.» ⁹ Abrayamo yindœ nœ, yé Ndjaba to kane ye ga pa ye, ataa azu kɔ á endje sœ dœ kœyindœrœ, Ndjaba œ to kane ye ga pa endje 6ata á tshe to kane ye ga pa Abrayamo.

¹⁰ Kashe azu á endje sœ kœgbe adœke œne she mbœrœ kœlissœ awa akwa ascœmœ, Ndjaba darandœ endje kɔ. Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu á tshe kœsœsœ kœlissœ œrœ kɔ á endje sú ga la Buku awa akwa yé á sœ kœza ga tœ akwa nene, Ndjaba darandœ ye yé.» ¹¹ Ɖ matœ endje ngbi adœke uzu bale œ sœ ndjii utshu Ndjaba lœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa nene. Gbambanœ nene, endje sú ala Bukunœ adœke: «Uzu á tshe kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrœ, tshe sœ bala dœ soro.» ¹² Andaa kœlissœ awa akwa lili dœ kœsœ dœ kœyindœrœ nene. Kashe uzu á tshe lissœ awa akwa kɔ, tshe gbɔ soro lœ awa nœ awa akwanœ ascœmœ.

¹³ Kristu yɔ azœ lœ ndœkidji nœ awa akwa á yi ma ndœ kœte ga pa azœ. Ndœkidjinœ te ga pa ye lœ kudu azœ. Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kɔ á endje kuru she ga pa

oyo, Ndjaba darandoe ye yé.» ¹⁴ Doe toence ataa, koeto kane á endje pa lima toence foe Abrayamo oe wuta ga ndoe angbi azu loe awa noe Yisu Kristu, yé azoe ko a gbo Otsho Ishiri á Ndjaba pa lima toence loe awa noe koeyindoeoe.

Awa akwa oedoe koepandoe koemboeoe oeroe

¹⁵ Aaya moe, a tondoe koemboeoe oeroe noe azu: Loko á uzu koesu mbeti koekatoe uvu, uzu bale á tshe li koewara toe ye toence too kpa koesu anga angbi oeroe ga pa noe gugu nene. ¹⁶ A wusoe noe doe otshoene adoeke Abrayamo doe atane dá Ndjaba pa lima ndoe koemboeoe oeroe foe endje. Endje susu ala Bukunoe adoeke: «doe aatane», bata azu ndjoro dá endje pa toe endje nene. Kashe endje sú ala Bukunoe adoeke: «doe ata zoe», toe koeyisoe uzu bale á tshe koedoe Kristu. ¹⁷ Adá o'onoe á moe yindoe koepa foe 'e doeke: lima utshunoe, Ndjaba guma ayo doe Abrayamo yé oe pandoe noe adoeke oene gbondoe noe. Manda noe, oendoeoe di ngbugu kama vana doe zazu bale doe ndjokpa yekane á awa akwanoe wuta. Bata awa akwa lili koewo ayo á Ndjaba guma lima utshunoe nene, oe li ndje ndoe koewo o'o á Ndjaba pa lima ndoe noe nene. ¹⁸ Kashe oe koesoe adoeke Ndjaba to anga oeroe mboeoe koelisee awa akwa, azu oe gbo ma oeneke á tshe pa lima ndoe noe nene. Andaa loe awa noe koepandoe oeroe dá Ndjaba má lima otsho losu noe ye ga ndoe Abrayamo.

¹⁹ Ataa, adá awa akwa koedoe gade? Ndjaba za lima awa akwa mboeoe koema ekperoe oerrr ga toe koewuta ata Abrayamonoe á tshe pa lima o'o toe upu noe ye. Aandjelu ko lima awa akwanoe ga

tshakane uzu á tshe sœ lima ugurutœ Ndjaba dœ azu. ²⁰ Andaa, Ndjaba za lima o'o fœ abrayamo lƔkœ á tshe sœ kuti ye. Yé œ kœsœ adœke uzu mbœrœ œrœ dœ kuti ye, anga uzu œ gu ugurutœ ye dœ anga azu nene.

Ádá nœ awa akwa kœdœ gadœ e?

²¹ Œneke yindœ kœpa adœke, awa akwa vwaratœ ye tœ o'o á Ndjaba pa lima ndœ nœ ye a? Œ œ nene. Œdœ awa akwa kœsœ ma dœ gbœgbœ tœ kœto soro fœ azu, œ mbœrœ ma adœke azu wuta ndjii utshu Ndjaba mbœrœ á endje sœ kœlissœ awa akwa. ²² Kashe endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke, ekperœ vwele azu tshapashœ kœ ga tœncœ yekane á ayindœ Yisu kœgbœ otshœrœ á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu Kristu.

²³ Lima utshunœ, damba Kristu nana lima adœke a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene, awa akwa vwele lima azœ 6ata akanga. Œ mbœrœ lima tœ ye atamœ œrrr ga tœ lƔkœ á Ndjaba yisœ kœyindœrœ fœ azœ. ²⁴ Yé atamœ, awa akwa dá sœ lima kœtondœ azœ œrrr ga tœ kœna Kristu, adœke a wuta azu á endje sœ ndjii tœ ala ye lœ awa nœ kœyindœrœ. ²⁵ Kashe manda kœna kœyindœrœ, a kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene.

²⁶ Gbambanœ nene, e'e kœkœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrœ á sœ kœngbœ6a 'e dœ Yisu Kristu. ²⁷ Adjapu, e'e kœkœ á 'e gbœ batisimu, 'e ngbœtœ 'e bale dœ Kristu, yé ngœngœ asœke, 'e za mara Kristu dœ tœ ye. ²⁸ Ádá kœekuru tshagurutœ azu kpa gugu nene. Œdœ Ayuda, œdœ angbi azu, œdœ akanga, œdœ ayengœ ogo, œdœ

ayakoshe, œdœ ayashe, e'e para kɔkɔ 'e wuta uzu bale lœ kœngbɔtœ 'e dœ Yisu Kristu. ²⁹ Yé œdœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, dá 'e kœdœ aata Abrayamo, yé 'e dœ ayengɔ kœgbɔ œrœ tshangbanœ á Ndjaba pa lima tœnœ.

4

¹ 'E wu gbetshelœ nœ mœ: Œdœ uzu á tshe kœdœ ayengɔ kœgbɔrœ tshangbanœ kœsœ pe damba gbolo, œdœ œrœ para kɔkɔ kœdœ œnœ ye gbaa, tshe sœ kolœ ɓata kanga. ² Kashe tshe zatœ ye ga ati, yé aayi kœgbɔndœ ye œ gbɔndœ ye dœ œrœ nœ ye kɔ œrrr ga tœ olo á abanœ za. ³ Azœ ndje awa bale, a dœ lima akanga lɔkɔ á a dœ lima agbolo tshakudu œrœ nœ tshapashɔ. ⁴ Kashe lɔkɔ á olo á Ndjaba za lima li, tshe vwa Gbolo nœ ye á tshe wuta lœ yashe yé á sœ lima kœlɔsœ awa akwa nœ Ayuda, ⁵ mbœrœ kœvwara endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa ga ushu, dœ pe kœza awa fœ azœ adœke a te agbolo nœ Ndjaba.

⁶ Tœ kœma adœke e'e kœdœ agbolo nœ Ndjaba, tshe vwa Ishiri nœ Gbolo nœ ye ga tœ lɔsu azœ, á sœ kœpa adœke: «Aba!» ⁷ Ataa, ɓœ kpa dœdœ kanga nene, kashe gbolo. Yé ɓata gbolo, ɓœ kœdœ ayengɔ kœgbɔ œrœ tshangbanœ: œtœnœ kœdœ akwa nœ Ndjaba.

Iki nœ Polo tœ upu nœ azu Galate

⁸ Utshunœ, 'e wuwu lima sœ Ndjaba nene yé 'e dœ lima akanga nœ andjaba á endje dœdœ adja andjaba nene. ⁹ Kashe ngɔngɔ asœke ɓata á 'e wusœ Ndjaba, too Ndjaba wusœ 'e ye, œ li adœke 'e kpa kwatœ 'e ndœ œrœ tshapashɔ á gugu

dœ gbɔgbɔ nene yé á sœ gbambanœ, dœ mara adœke 'e kpa dœ akanganœ ye a? ¹⁰ 'E sœpe tœ kœlisœ olo, dœ yapu, dœ tshakala ungu œdœ ungu! ¹¹ Æneke á 'e mbœrœ asœke sœ kœza awa fœ mœ waa. Ærrr á tshangba akwa nœ mœ ugurutœ 'e œ sœ gbambanœ a!

¹² Alaya mœ, mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœrœtœ 'e b̄ata mœ; gbambanœ nene, mœ sœ kœmbœrœ ndje tœ mœ b̄ata 'e. Bale 'e mbœmbœrœ lima anga ekperœ fœ mœ nene. ¹³ 'E wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke, œ sœ lima dœ lɔkɔ á mœ sœ dœ kɔb̄a dá mœ yi lima sœ Ɔtshɔ O'o ama Ndjaba tœ alinœ utshunœ fœ 'e.

¹⁴ 'E wu lima oyo dœ mœ dœ kɔbanœ waa, yé bale 'e m̄am̄o lima dœ mœ nene yé œ wuwu mœ djerœ djerœ lœ ala 'e nene. 'E fafa ndje tshangba 'e fœ mœ nene. Kashe 'e za lima osho kœsœ fœ mœ b̄ata œmœ kœdœ andjelu nœ Ndjaba, too b̄ata œmœ kœdœ Kristu Yisu má dœ tœ ye. ¹⁵ 'E sœ lima dœ yanga utshunœ waa, yé ngɔngɔnœ asœ, œ kpa mbœrœ kotoo o? Mœ pa ngbi adœke, œdœ 'e kœgbɔ liya awa, 'e tshagavwa ala 'e mbœrœ kœko fœ mœ. ¹⁶ Yé ngɔngɔ asœke, 'e sœ kœyiangba mœ, mbœrœ á mœ sœ kœpa adja o'o a?

¹⁷ Anga azu sœ kœma adœke œne sœ dœ egerœ ogo 'e tœ l̄osu œne, kashe gbetshelœ nœ endje sœsœ dœ ɔtshɔnœ nene. Endje sœ kœpara kœkuru tshagurutœ azœ dœ 'e yekane á 'e kœsœ dœ egerœ ogo endje. ¹⁸ Æneke á ga kœdœ kœma ogo nœ kœmbœrœ ɔtshɔrœ á ka nene, œdœ mœ sœ ugurutœ 'e œdœ mœ sœ ugurutœ 'e nene. ¹⁹ Agbolo nœ mœ, mœ kpa sœ kœwu oyo mbœrœ 'e b̄ata yashe á tshe sœ dœ kɔb̄a kœzu œrrr adœke 'e wuta

kœmboerœtœ 'e b̄ata Kristu yekane. ²⁰ Uu! Mœ gbe má adœke 'a sœ dœ 'e nḡonḡonœ asœke, mbœrœ á mœ kœwusœ mara á li adœke mœ pa dœ o'o fœ 'e. Gbambanœ nene, mœ kpa wuwusœ o'o á mœ pa nene.

O'o tœ upu nœ Agare dœ Sara

²¹ 'E pandœ nœ fœ mœ ka, e'e á 'e yindœ kœzatœ 'e ga tœ awa akwa nœ Ayudanœ asœke, 'e sœsœ kœdji œneke á awa akwa sœ kœpa toenœ nene a?

²² Endje su lima adœke, Abrayamo zu lima agbolo yakoshe bisha. Anga bale tœ Agare á tshe dœ yashe kanga, anga tœ Sara á tshe dœdœ yashe kanga nene. ²³ Kashe tshe zu gbolo tœ yashe kanganœ lœ awa nœ œkœ, yé gbolo nœ yashenœ á tshe dœdœ kanga nene, tshe zu she liaka o'o á Ndjaba pa lima toenœ fœ she. ²⁴ O'onœ á ro liya asœ sœ kœma anga œrœ fœ azœ. Œ sœ atake: ayashenœ bibisha asœ sœ kœma ayo bisha á Ndjaba guma lima. Bale kœdœ ayo á to ba pa kaga Sinayi, œtœnœ kœdœ Agare. Ayonœ asœke dá sœ kœzu agbolo kanga. ²⁵ Agare kœdœ kaga Sinayi á sœ ba lœ ogo Arabi. Tshe kpa sœ b̄ata ongbo Yerusaleme nœ nḡonḡo asœke, mbœrœ ongbonœ dœ agbolo tshelœnœ kœ kœdœ akanga. ²⁶ Kashe Yerusaleme nœ tshalafœ dœdœ kanga nene, yé œtœnœ kœdœ ayi azœ. ²⁷ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«sœ dœ yanga, œbœ dœ yashe mara á bœ sœsœ lima kœzu toenœ nene.
Ta rawa dœ yanga, œbœ á kœba kœzu agbolo kaka bœ nene,
gbambanœ nene, yashe á ak̄onœ katœ ye, tshe zu agbolo ndjoro

kœropa yashe á tshe sœ dœ akɔnœ.»

²⁸ Yé alaya mœ, e'e kœdœ ndje agbolo á endje zu 'e liaka o'o á Ndjaba pa lima toenœ, ßata endje zu ndje dœ Izaka. ²⁹ Kashe utshunœ lima, gbolo á endje zu she ßata agbolo á azu œ zu endje, sœ lima kœmboerœ œrœ kanga fœ gbolo á endje zu she lœ awa nœ Ishiri. Yé ngɔngɔ asœke, œrœnœ sœpe ndje kœmboerœtœ ye awa bale. ³⁰ Yé Buku sœ kœpa o'o kotoo o? Æ sœ kœpa adœke: «Gɔrɔ yashe kanga dœ gbolo yakoshe nœ ye, gbambanœ nene, œ lili adœke gbolo nœ yashe kanga ngbɔpa kœgbɔ œrœ tshangba abanœ awa bale dœ gbolo nœ yashe á tshe dœdœ kanga nene.» ³¹ Mbœrœ toenœ ataa alaya mœ, a dœdœ agbolo nœ yashe kanga nene, kashe azœ kœdœ agbolo nœ yashe á tshe dœdœ kanga nene.

5

'E shi gbɪ lœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu

¹ Kristu gi azœ lœ kanga mbœrœ adœke a kpa dœdœ akanga nene. Adja 'e shi gbɪ yé 'e mbœmboerœ adœke 'e kpa kwatœ 'e dœ akanga nene.

² Æmœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ endje kœsœ kœwa 'e tœ gaza, 'e kœsœpe kœza lœsu 'e ga pa gaza, œ yindœ kœpa adœke ádá œrœnœ á Kristu mbœrœ fœ 'e gugu nene. ³ Yé mœ kpa sœ kœpandœ nœ fœ uzu kɔ adœke angbi uzu á tshe kœyindœ nœ adœke endje wa œne tœ gaza, œ li adœke tshe mbœrœtœ ye lindœ awa akwa djigi.

⁴ Ædœ 'e kœsœ kœpara kœsœ ndjii ßa utshu Ndjaba lœ awa akwa, dá œ yindœ kœpa adœke 'e kurutshelœtœ 'e dœ Kristu ye. Atamœ, 'e wusœ

nœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba ye. ⁵ Tœ azœ, a za gbetshelœ nœ azœ ga tœ Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a sœ ndjii tœ ala ye, yé œtœncœ dá a sœ kœkate tœncœ lœ awa nœ ɔtshɔ Ishiri á sœ kœmbœrœ akwa lœ kœyindœrœ nœ azœ. ⁶ Gbambancœ nene, uzu á tshe ngbɔtœ ye bale dœ Yisu Kristu, endje wa she too endje wa she nene, œ gugu dœ ada bale nene. Ɛneke á sœ dœ ádá kœdœ kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ kœmatœ endje lœ awa nœ kœyindœsho.

⁷ Utshuncœ, 'e sœ lima kœmbœrœtœ 'e dœ ɔtshɔncœ. Ɛdœ dá kpa ko œrœ ku lœ awa 'e, yé á pakata 'e kœmbœrœtœ 'e lindœ adja o'o a? ⁸ Ɛneke á endje pa fœ 'e á 'e yindœ nœ ascœmœ, toto ɓa ndœ Ndjaba á tshe e 'e nene. ⁹ Azu pa walaka adœke: «Ɛdœ ɔyɔ kœsuku mapa kœsœ teasho, á endje djanga dœ zuwa mapancœ, œ suku mapancœ djigi.» ¹⁰ Ɛmœ, mœ za lɔsu mœ fœ Gbozu mbœrœ 'e. Mœ wusœ nœ adœke 'e za anga angbi awa kpi tœ œncœ mœ nene. Kashe uzu á tshe sœ kœdjingili kumu 'e ascœmœ, tshe dœ uzu œdœ gbaa, Ndjaba œ za djofele fœ she. ¹¹ Alaya mœ, tœ upu nœ mœ, œdœ mœ kœsœ pe kœyisœ o'o kœwa gaza, mbœrœ gadœ á endje mbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Ɛ kœsœ atamœ, kœmindœ upu kuzu Kristu pa kurushi œdœ œrœ kœza o'o fœ uzu bale nene. ¹² Tœ upu nœ azu á endje sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e ascœmœ, kaka endje 'oro tshashe endje.

ɔkɔ œdœ Ishiri

¹³ Alaya mœ, Ndjaba e 'e adœke 'e wuta lœ kanga ye. 'E gbegbe adœke ɓata á 'e wuta lœ kanga ascœmœ, 'e kpa na kœmbœrœ œrœ á ogo ɔkɔ 'e

œ vwa 'e ndœe nõe nene. Kashe œ li adœke 'e mbœerœ akwa fœe anga 'e lœe awa nõe kœyindœesho. ¹⁴ Gbambanœe nene, awa akwa kœ sœe lœe o'o tshebabale asœe: «Yindœe yanga zœe b̄ata á b̄œe sœe kœyindœetœe zœe dœe tœe zœe.» ¹⁵ Kashe œdœe 'e kœesœe kœelotœe 'e yé á sœe kœeto uku tœe 'e dœe tœe 'e b̄ata agea tshelœe gusu, ala 'e gb̄o: ete nene, 'e wotœe 'e ugurutœe 'e kœ ye.

¹⁶ Mbœerœe tœenœe, mœe sœe kœepa fœe 'e adœke: 'e mbœerœetœe 'e liaka œeneke á Œtsh̄o Ishiri œe yisœe nõe fœe 'e. Œdœe 'e kœesœe kœembœerœe ataa, 'e mbœerœe œerœe á œkœ œe vwa 'e ndœe kœembœerœe tœenœe nene. ¹⁷ Gbambanœe nene, agbe nõe Œtsh̄o Ishiri sœesœe awa bale dœe œenœe œkœ nene yé œenœe œkœ lili ndje dœe œenœe Œtsh̄o Ishiri nene. Adjapu, œkœ œedœe Œtsh̄o Ishiri sœe kœenga koshe ugurutœe endje. Mbœerœe tœenœe ataa, 'e kpa lili kœembœerœe œerœe á 'e gbe má kœembœerœe tœenœe asœemœe nene. ¹⁸ Kashe, œe kœedœe Œtsh̄o Ishiri dá sœe kœeyisœe awa fœe 'e, dá 'e kpa sœesœe tshakudu awa akwa nene.

¹⁹ 'E wu mara kœembœerœetœesho œeneke á ogo kœena manda œkœ œe vwa azu kœembœerœe tœenœe: kœembœerœe angba budu, kœembœerœe œerœe uburu, kœembœerœe œerœe tshula, ²⁰ kœedonga andjaba, kœembœerœe afá, kœesœe dœe ekpe lœsu, kœekurutshelœetœe osho, kœembœerœe uku, kœesœe dœe ókœ, kœegbugburu tshelœetœe osho, kœe'ea osho, kœeli ga lœe anga ukpulu azu, ²¹ kœesœe dœe egerœe lœsu, kœendjorœe dopa nõe, kœezirœe tœpanœe kpuru œedœe pe anga œerœe á li dœe œeneke kœ. Mœe sœe kœepandœe nõe fœe 'e ngœngœ asœeke b̄ata á mœe pa lima utshunœe adœke: «Azu á endje sœe kœembœerœe œerœenœe asœe, endje gb̄o Ogo gbozu nõe Ndjaba nene.»

²² Kashe akwa á Ɔtshɔ Ishiri œ vwa uzu kœmbœrœ toenœ dœke: Kœyindœsho, kœsœ dœ yanga, kœsœ gee, kœsœ dœ ugu lœsu, kœsœ dœ Ɔtshɔ lœsu, kœmbœrœ ayo, kœyindœrœ, ²³ kœsœ dœ œmɔ lœsu, kœdœ gbozu tshapa undu zœ. Awa akwa á vwaratœ ye tœ œrœnœ asœ gugu nene. ²⁴ Endjeneke á endje ngbœtœ endje bale dœ Yisu Kristu, endje wo ekpe ogo nœ œkɔ á vwa lima endje kœmbœrœ ekperœ 6a pa kurushi. ²⁵ Bata a sœ dœ soro lœ awa nœ Ɔtshɔ Ishiri, œ li adœke a na kolœ tœ awa á tshe sœ kœyisœ nœ fœ azœ.

Awa akwa nœ Kristu

²⁶ Adja a sœsœ dœ egerœ kumu nene, a katœ kœshokɔ anga azœ dœ ama œdœ kœsœ dœ egerœ lœsu ugurutœ azœ.

6

¹ Alaya mœ, œdœ 'e kœgbɔ anga uzu bale á tshe kœsœ kœmbœrœ ekperœ, e'e má 'e sœ dœ Ɔtshɔ Ishiri ascœmœ, 'e za she ga tœ awa ndjii dœ œmɔ lœsu adœke tshe wuta lœ ekperœ. Yé ala 'e gbɔ, uzu dœ uzu adœke adja lœsu ye bibili she ndje nene. ² 'E ti kane anga 'e lœ œgbɔ œrœ kɔ. Œdœ 'e kœmbœrœ atamœ dá 'e mbœrœtœ 'e liaka awa akwa nœ Kristu. ³ Gbambanœ nene, œdœ uzu bale kœgbe adœke œne ropa anga œne, andaa tshe kœsœsœ ataa nene, tshe sœ kœfaratœ ye dœ tœ ye. ⁴ Kashe uzu dœ uzu tondœ Ɔtshɔ ye dœ tœ ye kane. Œdœ œ kœsœ dœ Ɔtshɔnœ, tshe sœ dœ yanga tœ akwa á tshe mbœrœ dœ tœ ye. Kashe œ dœdœ mbœrœ á tshe ropa anga yanganœ nene. ⁵ Gbambanœ nene, uzu dœ uzu œ za kongba tshangba œrœ á tshe mbœrœ dœ tœ ye.

⁶ Æ li adoëke uzu á endje sœ koeyisœ o'o ama Ndjaba fœ she, ko anga tshakala œrœ nœ ye djigi fœ tsheneke á tshe sœ koeyisœœrœncœ fœ she. ⁷ Adja lœsu 'e fafara 'e nene: endje mœmœ Ndjaba nene. Uzu dœ uzu œ kœ œeneke á tshe lu. ⁸ Ædœ uzu kœlu œrœ kolœ mbœrœ ogo œkœ ye, ngwarœ á tshe kœ koedœ kuzu. Kashe œdœ tshe kœlu œrœ neke á za yanga fœ Ɔtshœ Ishiri, ataa Ishiri nœ Ndjaba œ to soro á ka nene fœ she. ⁹ Bata œ sœ ataa, œ li adoëke a mœ dœ kœembœrœ œtshœrœ nene. Gbambœncœ nene, lœkœncœ kœwuta, a kœgbœ œrœ tshangba œeneke á lu œdœ a kœekakatœ kœembœrœ tœncœ nene. ¹⁰ Dœ tœncœ ataa, œdœ a kœgbœ awa tœ kœembœrœ œtshœrœ, a mbœrœ fœ azu para kœkœ. Kœeropa nœ, a mbœrœ fœ aaya azœ dœ ayindœ Kristu.

Ndangba kœemi upu nœ Polo

¹¹ 'E wu ogboro mbetincœ asœke: mœ su fœ 'e dœ adja kane mœ! ¹² Azu á endje sœ kœgbœgbœ 'e adoëke endje wa 'e tœ gaza asœmœ, endje koedœ azu á endje sœ kœpu awa adoëke œne matœ œne bœta œtshœ azu lœ œkœ. Endje mbœrœ ataa adoëke azu kœembœmbœrœ œrœ kanga ga tœ œne lœ kumu koeyisœ œrœ tœ upu nœ kuzu Kristu pa kurushi nene. ¹³ Ædœ ndje azuncœ á endje wa endje tœ gaza asœmœ, endje lili ndje sœ awa akwa nœ Ayudancœ nene. Kashe endje yindœ nœ adoëke, endje wa 'e yekane á œne kœdonga tœ œne mbœrœ á 'e dji o'o ama œne. ¹⁴ Tœ mœ nœ mœ, mœ sœ kœdonga tœ mœ kolœ mbœrœ kuzu Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa kurushi. Yé lœ awa nœ kurushi, œrœ tshapashœncœ asœke wuta bœta œrœ á tshu ye mbœrœ mœ yé œmœ ndje mœ wuta bœta

uzu á tshe tshu utshu œerœ kɔ pa ɔshɔnœ asœke.
¹⁵ Dœ tœnce ataa, endje wa uzu too endje wawa
uzu nene, œ gugu dœ ádá bale nene. Kashe œeneke
á ropa nœ kœdœ adœke, Ndjaba sœ kœmbœerœ
azœ dœ atafɔ azu. ¹⁶ Kaka Ndjaba yisœ lɔsu kœwu
oyo œdœ pe kœsœ gee nœ ye ga ndœ azu kɔ á endje
za awa kœyisœerœnce asœke, œdœ ndje ga pa adja
azu nœ Ndjaba.

¹⁷ Kœto ngɔngɔ asœ, uzu bale kpa ndandanga
mœ nene, gbambanœ nene, sherœwa á sœ tœ ɔkɔ
mœ asœke, má adœke œmœ kœdœ uzu nœ Yisu.

¹⁸ Aaya mœ, kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu
ma ɔtshɔ lɔsu nœ ye ga ndœ 'e. Ame.

TAF0 AYO
The New Testament in the Manumanaw languieg of
Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 12 Feb 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343